

ATT INTA ETT VETENSKAPLIGT FÖRHÅLLNINGSSÄTT

I (SPECIAL)PEDAGOGISK PRAKTIK

Gunilla Lindqvist

2018-09-17

Presentation

- Låg- och mellanstadielärare 1989
- Specialpedagog 2002
- D-uppsats i pedagogik 2007
- Kommundoktorand, specialpedagogisk samordnare för utvecklingsprojekt 2008-2012
- Avhandling 2013 "Who should do what to whom? Occupational groups' views on special needs?"
- Lektor i pedagogik vid Högskolan Dalarna
- Lektor i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik vid Uppsala universitet
- Docent i pedagogik Uppsala universitet 2016

Forskningsintressen

- a. skolledares, specialpedagogers, speciallärares och (för)skollärares arbete med barn i behov av särskilt stöd relaterat till inkluderingsbegreppet
- b. undervisning, lärarskap och ledarskap i pedagogisk miljö
- c. interkulturalitet och mångkulturella kontexter

Skollagen (2010:800)

”Utbildning ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.”

- Vad innebär beprövad erfarenhet?
- Vad innebär vetenskaplig grund?

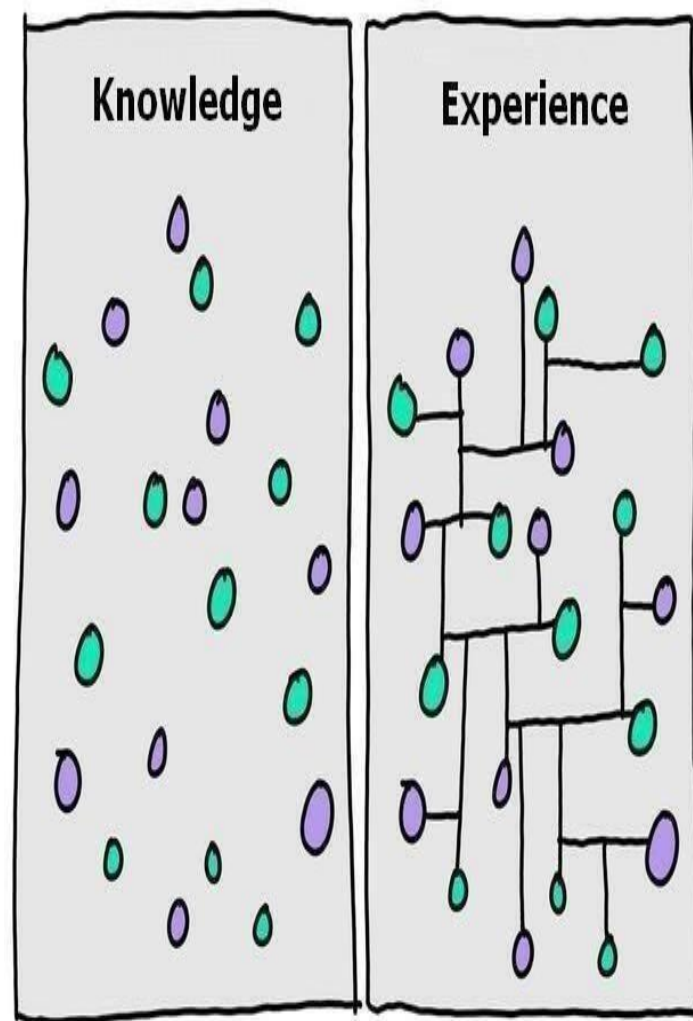
Beprövad erfarenhet

- Systematiskt kartlägga det dagliga arbetet och skapa metoder därefter (vardagsteorier).
- Forskning innebär att mer systematiskt söka kunskap och pröva denna.
- Forskning kan bryta med sådant som betraktas som beprövad erfarenhet.
- Ibland är det oklart vilka processer den beprövade erfarenheten handlar om (ex. inkludering).
- Det kan ändå vara svårt att dra gränser mellan forskning, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Olika typer av erfarenhet

- Erfarenhet
- Prövad erfarenhet
- Beprövad erfarenhet
- Vetenskaplig erfarenhet

(Jörgen Dimenäs, 2018)

Vetenskapligt förhållningssätt

Konsten att: perspektivisera, problematisera
och kritiskt granska

Frågor

- Hur vet vi det?
- Vem/vilka har hävdats detta och på vilka grunder?
- Hur förhåller jag mig till det som hävdas?
- Hur förankrat är det som hävdas i forskning?
- Hur förankrat är det som hävdas i den verksamhet jag befinner mig i?
- Vilka konsekvenser får det för
  - a) barnen/eleverna och deras vårdnadshavare?
  - b) för mig personligen, för min undervisning och för min roll som lärare/speciallärare/specialpedagog?
  - c) för (för)skolan
  - d) skolsystemet och samhället

Vetenskaplig grund

Stenhouse (1981)

1) systematisk

2) publicerbar

3) öppen för att kritiskt kunna granskas

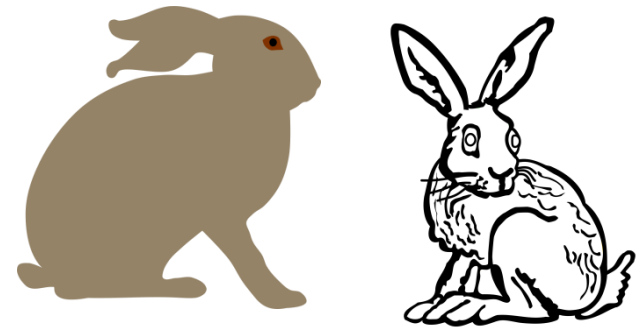
- Transparens, Tillförlitlighet, Generaliserbarhet (Lincoln & Guba)
- Etiska huvudkrav: Informationskravet, Samtyckeskravet, Konfidentialitetskravet samt Nyttjandekravet (Vetenskapsrådet)
- Kritiskt förhållningssätt
- Vetenskapliga texter stöder sig på teoretiska antaganden – något att förhålla sig. Antaganden ska vara öppet redovisade.

Teoretiska antaganden

Teorier är tankeverktyg som kan hjälpa oss att förstå olika företeelser: Att förstå det vi ser, hör, erfar och gör.

Metaforer för att förstå och beskriva vetenskapsteori

Forskning i praktiken

- Utbildning är kontextberoende. Vad kan generaliseras? Hur kan vi generalisera?
- Forskning om undervisning har oftast inte haft som syfte att skapa kunskap för lärare i verksamheten.
- En risk att lärare inte ser nyttan med forskningen.

Forskning i praktiken

- Att bidra till ökad kunskap och förändra skolans praktik.
- Förskollärare/lärare/speciallärare/specialpedagoger arbetar aktivt med forskning och utvecklar verksamheten genom ett vetenskapligt förhållningssätt.
- Forskning/undersökningar/utvecklingsarbeten/utvärderingar kommuniceras genom presentationer och rapporter.
- Examensarbetet/uppsatsen är en övning i detta.

Att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt

Involvering och engagemang

- Samskapande/kunskapande mellan lärare-specialpedagoger/speciallärare och forskare
- Stöd till studerande och yrkesverksamma att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt (undersöka, kartlägga, dokumentera, kommunicera och kritiskt granska)
- Stöd till studerande och yrkesverksamma att själva söka relevant forskning

Skolinspektionen

- Skolor analyserar inte sina resultat i tillräckligt hög grad och inte med tillräckligt god kvalitet.
- Svårt att använda slutsatser från resultaten i fortsatt utvecklingsarbete
- Att genom vetenskaplig kunskap analysera resultaten från olika teoretiska utgångspunkter
- Exempelvis kartläggningar och utredningar
- Extra anpassningar och särskilt stöd (IUP och ÅP)
- Medicinska diagnoser relaterat till pedagogisk praktik

Dilemman mellan forskning och pedagogisk praktik

- Att akademisera utbildningar och läraryrken kan leda till att tiden inte räcker till att leda andras lärande.
- Balansen mellan yrket som "hantverk" och som "vetenskap"
- Pedagogisk dokumentation kan medföra ett fjärmande från barnen/eleverna (medarbetare).
- Ett kritiskt förhållningssätt även till forskning.
- Vad tänker vi oss att forskningen ska leda till?

(Arnqvist i Lärarnas tidning Nr 4/16)

- Vilken roll förväntar du dig att få/ta/ha på din arbetsplats då det gäller vetenskaplighet efter utbildningen?
- Hur tänker du dig att du (tillsammans med dina kollegor) kan arbeta med att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt på din arbetsplats?
- Hur tänker du dig att relationen mellan forskning inom det (special)pedagogiska forskningsfältet och ditt vardagliga arbete kommer att se ut?